

Protocol
Wat te doen bij pesten:
Anti-pestbeleid¹
Een gedragsprotocol voor alle
betrokkenen.

Brederoschool
Versie mei 2022,

---

¹ In de beleidsnotitie “Werken aan een veilige en democratische school” wordt het totale gewenste werkklimaat op de Brederoschool beschreven. Deze notitie is een verfijning van een specifiek probleem als zich dat voordoet.

1.	DOEL van dit gedragsprotocol?	3
2.	Wat verstaan we onder PESTEN?	3
3.	Dit zijn onze UITGANGSPUNTEN	4
4.	SIGNALERING van pestgedrag	5
5.	STAPPENPLAN voor ruzies en pestgedrag	5
	Begeleiding van de gepeste leerling.	
	Begeleiding van de pester	
6.	VERVOLG op het stappenplan	7
7.	ADVIEZEN aan de OUDERS van onze school	7
	Ouders van gepeste kinderen	
	Ouders van pesters	
	Alle andere ouders	
8.	SCHOOLbreed	8

1. DOEL van dit gedragsprotocol?

Pesten komt op iedere school voor, ook bij ons. Over het algemeen ligt de piek tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Want alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Dit pestprotocol moet voor leerkrachten, ouders en leerlingen een richtlijn om aan te werken zijn, voor als de school met structureel pestgedrag te maken krijgt.

Ter verduidelijking geven we een omschrijving van het woord pesten en kaders.

2. PESTEN?

Pesten is het gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden. Dit kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld en afpersing.

De bekendste vormen zijn pesten op school en pesten op de werkvloer. Maar ook daarbuiten kan pesten voorkomen, zoals op straat, op universiteiten en hogescholen, binnen verenigingen, of tussen buurtbewoners.

Pesten is structureel en brengt het slachtoffer tot wanhoop.

Pesten is een universeel, niet cultuurgebonden verschijnsel.

Pesten wordt vaak ten onrechte voor plagen aangezien door ouders en leerkrachten.. Hierdoor ontgaat veel pestgedrag hen.

Plagen en pesten verschillen echter fundamenteel, in de zin dat er bij plagen nog gelijkwaardigheid bestaat en bij pesten niet. Waar plagen op een gegeven moment ophoudt, gaat pesten (vaak eindeloos) door, voortdurend tegen dezelfde persoon.

Plagen is het op speelse wijze prikkelen van een ander door middel van verbale en fysieke grapjes. Ook kan het plagen wederzijds zijn.

De kaders

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de

kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak. (Het protocol)
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een speciaal hiervoor aangestelde vertrouwenspersoon (de IB-er) nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

3. Dit zijn onze UITGANGSPUNTEN

Voor het leerkrachtenteam:

Punt 1:

De Brederoschool heeft als uitgangspunten voor het onderwijs zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en samenwerken. Er moet door de leerkracht gewerkt worden aan en gewezen worden op de zelfstandigheid in het oplossen van ruzies, de verantwoordelijkheid voor het omgaan met elkaar, en het samenwerken aan een goede sfeer in de groep en op de school.

punt 2:

Het inschakelen bij plagen en pesten van de leerkracht wordt niet als klikken opgevat. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: klikken is iets anders dan hulp vragen van de leerkracht wanneer je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je er zelf niet uit komt.

punt 3:

Het moet duidelijk zijn voor de leerlingen dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het (pest)probleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep en de school.

punt 4:

Samenwerken zonder bemoeienissen.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Iedere partij heeft daarbij een eigen verantwoordelijk en moet waken over de eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Samen met de leerkracht(en) wordt naar een oplossing gezocht en wordt actie ondernomen.

Bijvoorbeeld de afspraak iets te bespreken in de klas (daarbij is de leerkracht degene die bepaalt of dit een goede interventie is), of dat de leerkracht het probleem bespreekt met collega's en zo nodig (extra, nieuwe) regels opstelt voor en met de klas.

Toepassingen in de klas:

- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. worden aan de orde gesteld in iedere klas. (zie notities "Werken aan een veilige en democratische school", "Pedagogisch handelen", "Gesprekken in de Kring". Tevens wordt n.a.v. de analyse van Scol en het Sociogram een pedagogisch groepsplan opgesteld. Het is goed om het onderwerpen als omgaan met elkaar, plezier hebben met elkaar, plagen ed. regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis van de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt op de Brederoschool niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

4. SIGNALERING van pestgedrag

Signalen van pesterijen kunnen zijn:

- ❖ *het kind altijd een bijnaam geven, wordt nooit bij de eigen naam genoemd;*
- ❖ *er worden zogenaamde leuke opmerkingen gemaakt over een leerling;*
- ❖ *een klasgenoot krijgt voortdurend ergens de schuld van;*
- ❖ *er worden briefjes doorgeven;*
- ❖ *beledigen van een medeleerling;*
- ❖ *opmerkingen maken over kleding van een medeleerling;*
- ❖ *Isoleren van een leerling;*
- ❖ *buiten school wordt de leerling opgewacht en "bedreigd" geslagen of geschopt;*
- ❖ *op weg naar huis wordt de leerling achterna gereden;*
- ❖ *medeleerlingen gaan naar het huis van het slachtoffer;*
- ❖ *bezittingen worden afgepakt;*
- ❖ *schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer;*
- ❖ *vaak of altijd acties van de gepeste negatief benaderen;*
- ❖ *deze leerling staat regelmatig alleen in de pauze;*
- ❖ *deze leerling gaat tijdens de pauze bij de pleinwacht staan;*
- ❖ *dit kind mag regelmatig "toevallig" net niet meedoen met een spel;*
- ❖ *het kind speelt vaak met jongere kinderen;*
- ❖ *het kind wil niet naar buiten in pauzes of blijft na schooltijd lang hangen;*
- ❖ *het wordt door medeleerlingen bejegend met zuchten, piepen en steunen als het betreffende kind een idee oppert;*
- ❖ *het kind gaat veel over de tong(rodde);*
- ❖ *deze leerling heeft in de ogen van klasgenoten altijd stomme kleding aan, verkeerde schoenen etc.;*
- ❖ *het kind wil bepaalde kleding niet meer aan naar school;*
- ❖ *het is regelmatig schoolziek;*
- ❖ *het is gauw boos of prikkelbaar;*
- ❖ *deze leerling wordt niet (meer) uitgenodigd op partijtjes van klasgenoten;*
- ❖ *het kind heeft zeer regelmatig last van hoofd- of buikpijn*

Met betrekking tot preventie verwijzen we naar ons document 'Werken aan een veilige en democratische school'.

5. STAPPENPLAN voor ruzies en pestgedrag

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en de leerkrachten:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Als het gaat om aanleren van nieuw/ander gedrag passen we de stappen van Kids' Skills toe.

Hieronder staan deze nog weergegeven(zie ook 'Werken aan een veilige en democratische school')

- a. probleem vertalen in vaardigheden
- b. het eens worden over de vaardigheden die geleerd moeten worden
- c. de voordelen van de vaardigheid onderzoeken
- d. de vaardigheid een naam geven
- e. een totem kiezen
- f. supporters werven
- g. meer zelfvertrouwen geven
- h. plannen maken om te vieren
- i. de vaardigheid omschrijven
- j. naar buiten treden
- k. de vaardigheid oefenen
- l. geheugensteuntjes bedenken
- m. vieren dat t gelukt is
- n. de vaardigheid doorgeven aan een ander
- o. op naar de volgende vaardigheid

Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie consequenties).

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. (zie bij "Vervolg op het stappenplan").

Uiteindelijk zal de leerkracht contact met de ouders van de gepeste en de pester zoeken en de eventuele 'meelopers'. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een oplossing.

Begeleiding van de gepeste leerling.

☐ Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
☐ Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
☐ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
☐ Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
☐ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
☐ Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
☐ Sterke kanten van de leerling benadrukken
☐ Belonen (complimenteren) als de leerling zich anders/beter opstelt
☐ Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
☐ Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester

☐ Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
☐ Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
☐ Excuses aan laten bieden
☐ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
☐ Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
☐ Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
☐ Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
☐ Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
☐ Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- ❖ Een problematische thuissituatie;
- ❖ Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);
- ❖ Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;
- ❖ Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan;
- ❖ Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt;
- ❖ Een laag zelfbeeld
- ❖ Angsten, bijvoorbeeld bang zijn om er niet bij te horen, maar ook angst voor donker e.d.

6. VERVOLG op het stappenplan

Het vervolg is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk van hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag:

FASE 1:

- ❖ Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- ❖ Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- ❖ Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- ❖ Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
- ❖ Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Zie de stappen Kids' Skills.
- ❖ Afspraken maken met de 'meelopers', de kinderen die zich structureel bemoeien met het pestgedrag in het voordeel van de pester.

FASE 2:

- ❖ Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem. Verwijzing naar de aanpak Kids' Skills is hierbij aan te bevelen.

FASE 3:

- ❖ Een gesprek met de ouders van de meeloopgroep, er wordt een nadrukkelijk beroep gedaan op de ouders van meelopers om kinderen zich te laten distantiëren van het pestgedrag.

FASE 4:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

FASE 5:

- ❖ Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden. Dit gebeurt altijd in overleg met alle betrokkenen én het schoolbestuur.

FASE 6:

- ❖ In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Dit gebeurt altijd in overleg met alle betrokkenen én het schoolbestuur.

7. ADVIEZEN aan de OUDERS van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- d. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen. (zie Kids' Skills)
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, dit vergroot de weerbaarheid.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- g. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem serieus
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het pestgedrag anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

8. SCHOOLbreed:

Op de school gelden een paar algemene regels. Deze staan in het algemene informatie- boekje zodat ouders op de hoogte zijn van deze regels. Alle teamleden passen de basisregels op school toe en zijn daarop aanspreekbaar. Aan het begin van ieder schooljaar worden er in de groepen klassenregels met en door de kinderen opgesteld. Dit is de basis voor duidelijkheid in de klas, en voor een goed pedagogisch klimaat.

Mocht er door meerdere leerlingen structureel gepest worden op school, en het beleid van de leerkrachten niet de gewenste resultaten hebben, dan zal het schoolteam over kunnen gaan om nieuwe (tijdelijke) beleidsregels op te stellen om het negatieve gedrag om te vormen naar positief gedrag. Er worden enkele teamleden aangewezen om deze regels op te stellen. Deze regels zullen dan in alle groepen geïntroduceerd en regelmatig besproken worden.

Leerkrachten en ouders uit de ouderraad en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestbeleid/ge gedragsprotocol!